

Torenmuziek

Als wij het hebben over torenmuziek moeten we beginnen met één klok. We mogen zeggen dat de klok die rond 1300 eenzaam in één of andere toren hing, de kiem was van het beiaardspel zoals we dit nu kennen.

In het begin gebruikte men deze ene klok alleen om berichten te melden. Zo diende de 'scepenclock' om de magistraten ter zitting te roepen en de 'werkklok' duidde het begin en het einde van de werktijd aan. Nog andere klokken hadden een specifieke taak. Ook op heden gebruikt men soms nog klokken: bij paardenwedrennen bij het einde van het wedden, gedurende bokswedstrijden bij het einde van elke ronde en op de wielervedrennen bij het ingaan van de laatste ronde.

Later toen het torenuurwerk verbonden werd met een klok, kondigde deze klok het uur, het half uur en zelfs kwart voor of kwart na het uur aan. Als een stad rijker werd, kocht men meer klokken aan en zo ontstond in de 14de en 15de eeuw een beperkt klokkenspel. Tot de 16de eeuw bleven zij in hoofdzaak een onderdeel van het uurwerk met of zonder voorslag of rammel.

In Oostende verkregen we volgens de archieven in 1432 het recht van Filips de Goede 'de schelle te mogen luyden in het torreken van het scepenhuys'.

Na het beleg van Oostende (1601-1604) werd het raadhuis verplaatst van de noordzijde naar de zuidzijde van de markt, naar de plaats dus waar nu nog het Feestpaleis is gevestigd. De toren staat ook nog steeds op dezelfde plaats hoewel hij verschillende malen van uitzicht is veranderd.

In 1649 was het gebouw af, maar het is pas in zitting van 9 juni 1653 dat men besliste tot aankoop van 28 klokken bij Lieven van Larebeke in Gent. Het waren slechte klokken en na veel betwistingen en discussies werden ze verwisseld voor 32 klokken van Hemony uit Amsterdam, die bekend stonden als de stradivariussen onder de klokken.

Door de oorlogshandelingen in 1706 werd het carillon volledig verwoest en reeds in 1711 vervangen door nieuwe, gegoten door Willem Witlockx uit Antwerpen.

Op 12 januari 1896 werd onze beiaard, na 40 jaar te hebben gezwegen,

gerestaureerd door Andrien Causard uit Tellin. Toen de klokken in 1918 werden weggevoerd door de Duitsers zaten de Oostendenaars weerom zonder beiaard.

In 1925 werd bij Slegers-Causard uit Tellin een volledig nieuw klokkenspel van 40 klokken besteld en geleverd.

De Tweede Wereldoorlog verwoestte opnieuw onze beiaard.

In 1965 installeerde A. Paccard uit Annecy een nieuwe, zeer mooi klinkende beiaard.

We mogen zeggen dat vanaf 1653 een beiaard in stadsbezit was die steeds bespeeld werd, onderbroken door perioden van vernietiging of van het in onbruik raken van het instrument.

Wie speelde en wat speelde men op de beiaard?

Eerst was het 'de clockenluyder', iets later sprak men van de 'carillonneur' en nu noemt men hem 'beiaardier'.

De eerste speelde alleen maar één of meer klokken terwijl de twee andere meestal melodietjes brengen.

Welk geluid gaven de klokken weer in het verleden? Daarvoor hebben we alleen de gegevens over wat de 'rammel' speelde.

Deze rammel is het automatische spel dat het uur, half of kwart uur voorafging. Een melodie werd met insteekpinnen op een trommel gezet die bij het draaien een mechanisme in werking stelde dat verschillende klokken deed klinken.

Tijdens de Franse revolutie moest men het volgende op de rammel zetten: 'l' Hymne du Marseillais', 'Ca ira' en 'Carmagnole'.

We vinden dat de rammel in 1896 volgende melodietjes speelde voor dat de uurslag klonk: 'Brise des nuits' van d'Haeck en 'Cavatine' uit 'Barbier de Séville' van Rossini. Later was het 'Marche russe' van Ganne en 'Het looze visschertje' of het refrein uit 'Noces de Jeannette' van Massé en 'De kabouters' van Hauchard.

Tegenwoordig zijn het niet meer zo gekende liedjes. Nu weerklink er om de drie maanden een andere melodie. De trommels die bij onze beiaard horen, zijn zonder versteekpinnen, zodat we beperkt zijn tot deze melodietjes.

Wat echter het echte beiaardspel betreft, daar moet een beiaardier zelf de klokken bespelen door middel van het klavier. Dat was meestal het geval ter gelegenheid van één of andere kerkelijk of burgerlijk feest of bij de intrede van een personaliteit in onze stad.

Ter gelegenheid van de nieuwe beiaard (1925) werd de 'Rubens cantate' van Peter Benoit uitgevoerd. Het gedeelte '... dan mocht de beiaard spelen...' werd uitgevoerd door de beiaard en een 100-tal stemmen o.l.v. Toussaint de Sutter.

Met de officiële ingebruikneming van onze tegenwoordige beiaard (1965) speelde de muziekkapel van de Zeemacht o.l.v. Guy Duijck met aansluitend een beiaardspel door de directeur van de Mechelse beiaardschool Piet Van den Broek.

De klokken werden feestelijk bespeeld voor allerhande gelegenheden: zowel voor het huldigen van een honderdjarige, voor het openen van de kermis of bij ontvangst van een koning, voor een schuttersvereniging die mooie resultaten behaalde. Kortom, alles dat enigszins aanleiding gaf tot feesten werd met de beiaard tot grotere luister verheven.

Tot slot moeten we nog vermelden dat onze stad een 'Triomfklok' bezit die verbonden is met de beiaard. Het is de Leopold I - klok.

Sedert vele jaren was het mechanisme in onklaar. Dank zij de inzet van de Oostendse beiaardvereniging 'De Vliegende Klepel', kan men deze triomfklok opnieuw laten luiden.

De eerste maal was dit bij de intrede van koning Albert II in Oostende op zaterdag 4 juni 1994 van 10.30 uur tot 10.40 uur.

Het College van Burgemeester en Schepenen heeft toen beslist dat alleen bij zéér speciale gelegenheden deze klok zal klinken.

We hopen dat dit artikel ertoe zal bijdragen de lezer te leren genieten van het klokken- en beiaardspel.